

Szczecin, 1 grudnia 2022 r.

dr hab. Joanna Tylkowska-Drożdż, prof. AS

Wydział Wokalny

Akademia Sztuki w Szczecinie

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

MGR MONIKI KORYBALSKIEJ-KOZAREK

Zlecniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, Wydział Wokalno-Aktorski, pismo z dnia 10 października 2019 r. informujące o powołaniu mnie na recenzentkę przez Radę Wydziału, a także pismo Przewodniczącej Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne z dnia 7 października 2022r.

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr Monika Korybalska-Kozarek jest absolwentką Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, w klasie prof. dr hab. Katarzyny Oleś-Blachy. Jako Stypendystka Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Doktorantka potwierdziła swoje umiejętności i predyspozycje artystyczne, uzyskując dyplom z wyróżnieniem na ww. Wydziale. Od września 2012 roku Artystka jest solistką Opery Krakowskiej, gdzie z powodzeniem kreuje znaczące pierwszoplanowe role, których wysoka jakość potwierdza uznanie krytyków i aplauz publiczności. Należy podkreślić, że Doktorantka wywodzi się z rodziny o silnych tradycjach muzycznych, które właściwie pielęgnowane zaowocowały zainteresowaniami i karierą wokalną Doktorantki. Pierwsze znaczące (debiut) spotkanie Pani magister ze sceną operową miało miejsce w 2006 roku, jeszcze przed rozpoczęciem studiów wokalnych. Artystka wystąpiła w spektaklu *Czarodziejski flet* W.A.Mozarta, podczas tournée polsko-holenderskiej produkcji opery w Holandii, Belgii i Niemczech.

Pani Monika Korybalska-Kozarek posiada w repertuarze ponad 40 partii operowych oraz operetkowych, których rozpiętość stylistyczna i wymagana wysoka

dyspozycyjność wokalna w znakomity sposób podkreślają rangę Doktorantki jako Artystki.

Do najbardziej znaczących i cenionych przez Doktorantkę kreacji wokально-scenicznych należą role: Carmen (Georges Bizet - *Carmen*), Giovanny Seymour (Gaetano Donizetti - *Anna Bolena*), Adalgisy (Vincenzo Bellini - *Norma*), Rozyny (Gioacchino Rossini - *Cyrulik sewilski*), Kompozytora (Richard Strauss - *Ariadna na Naxos*), Orfeusza (Christoph Willibald Gluck - *Orfeusz i Eurydyka*, Niclausse (Jacques Offenbach - *Opowieści Hoffmanna*), Cherubina (Wolfgang Amadeusz Mozart - *Wesele Figara*), Suzuki (Giacomo Puccini - *Madama Butterfly*), Jadwigi (Stanisław Moniuszko - *Straszny dwór*), Dorabelli (Wolfgang Amadeusz Mozart - *Così fan tutte*), Sylvii (Imre Kálmán - *Księżniczka czardasza*). Prezentując w niniejszej części recenzji dokonania artystyczne Doktorantki należy także uwzględnić udział Kandydatki w licznych prapremierach i prawykonaniach: m.in. w spektaklach *Olga Bo* Marcina Błazewicza, *Pizzicato* Mateusza Bienia, czy *Miłość do trzech pomarańczy* Sergiusza Prokofiewa (polska prapremiera). Rozległy repertuar i otwartość na nowe wyzwania artystyczne, pozwala Artystce na regularną współpracę z *Operą na Zamku* w Szczecinie, *Teatrem Wielkim* w Łodzi i *Operą Nova* w Bydgoszczy. Pani magister jest także cenioną uczestniczką wielu festiwali muzycznych, m.in. *Opera Rara* (Kraków), *Festiwalu Muzyki Polskiej* (Kraków), *Festiwalu im. Jana Kiepury* (Krynica-Zdrój), *Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego im. Krystyny Jamróz* (Busko-Zdrój), *Bydgoskiego Festiwalu Operowego*, *Festiwalu Wawel o zmierzchu* (Kraków), *Bologna Festival* (Włochy), czy *Festivalu de Wiltz* w Luksemburgu.

Pani magister jest także laureatką VI Ogólnopolskiego Konkursu Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej (II miejsce), Międzynarodowego Konkursu Wokalnego *Iuventus Canti na Słowacji* (wyróżnienie) oraz finalistką I Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. Antoniny Campi w Lublinie. W roku 2014 otrzymała Nagrodę Województwa Małopolskiego *Ars Quaerendi* w kategorii *Mistrz i Uczeń* za Wybitne Działania na Rzecz Rozwoju i Promocji Kultury. W dorobku fonograficznym Doktorantka posiada pierwsze nagranie opery Stanisława Moniuszki *Beata*, gdzie wykonała partię Agaty, partię solową w *Requiem* Alfreda Schnittke, a także nagranie CD prezentujące słynne duety przeznaczone na sopran i mezzosopran - *Per Due Donne*. MEZZOeSOPRANO.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani mgr Moniki Korybalskiej pod tytułem ***Rola i znaczenie „wysokiego diapazonu” dla głosu mezzosopranowego na podstawie partii Adalgisy w operze Norma Vincenzo Belliniego. Studium morfometryczne***, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku DVD oraz jego opisu. Wspomniane dzieło artystyczne zawiera rejestrację spektaklu ***Norma*** Vincenzo Belliniego, opery tragicznej w dwóch aktach napisanej do libretta Felice Romani. Spektakl w reżyserii Laco Adamika został zarejestrowany 2 marca 2018 o godz. 18.30 w Operze Krakowskiej w trybie na żywo. Dostarczone dzieło

artystyczne, ujęte w estetyczną szatę graficzną, zawiera wszystkie niezbędne informacje dotyczące prezentacji spektaklu i opisu dzieła.

W spektaklu wzięli udział artyści:

NORMA- KATARZYNA OLEŚ-BLACHA

ADALGISA- MONIKA KORYBALSKA-KOZAREK

POLLIONE- ARNOLD RUTKOWSKI

OROVESO- WOŁODYMIR PAŃKIW

CLOTILDE- DARIA PROSZEK

FLAVIO- KRZYSZTOF KOZAREK

Artystom towarzyszył chór Opery Krakowskiej pod kierownictwem Jacka Mentel oraz balet i orkiestra Opery Krakowskiej pod batutą Tomasza Tokarczyka. Scenografię przygotowała Barbara Kędzierska, kostiumy Maria Balcerek, natomiast reżyserię światel powierzono Bogumiłowi Palewiczowi. Opiekę artystyczną nad przygotowaniem dzieła artystycznego sprawowała Promotor przewodu doktorskiego prof. dr hab. Katarzyna Oleś-Błacha.

Ocena dzieła artystycznego

Rosnące możliwości XIX wiecznej dramaturgii wokalne, zarówno pod względem zakresu jak i wielkości prezentowanych dzieł, napływ romantyzmu, weryzmu a także preferowany repertuar operowy sprawiły, że głosy operowe ewoluowały. Klasyfikacja *Zwischenfach*, którą w najbardziej ogólnym sensie można zdefiniować jako głos, który leży pomiędzy dwiema lub więcej tradycyjnie akceptowanymi klasyfikacjami wokalnymi, stała się dużo bardziej istotna niż dotychczas – szczególnie dla głosów kobiecych. Niewątpliwie w epoce muzycznego bel canto wielu wybitnych kompozytorów tworzyło role z myślą o wybranych śpiewakach, ograniczając się tym do zakresów i dźwięków w których artyści byli w stanie zaśpiewać przygotowane partie wokalne. Wspomniane kategorie głosów stały się tzw. archetypami postaci dramatycznych. W tym kontekście wybór roli Adalgisy, partii operowej reprezentującej wspomniany *Zwischenfach* i odczytanie jej we współczesnym kontekście artystycznym jest niezwykle interesujące jako obszar badawczy. Doktorantka we wstępie uzasadnia następująco wybór tematu dysertacji doktorskiej: *Skupiając się na szczególnym rodzaju głosu żeńskiego jakim jest mezzosopran, trudno uciec od pewnego stereotypu postrzegania go jako charakteryzującego się ciemną barwą, o małej biegłości i ograniczonej skali w górnym odcinku. Chcąc przeciwstawić się temu „zaszufladkowaniu” postanowiłam opisać partię Adalgisy (str.9)* Warto przytoczyć również dalszą część wypowiedzi Pani magister, doskonale potwierdzającą świadomość wartości partii Adalgisy w przestrzeni rozwoju wokalnego i poszerzania środków artystycznego wyrazu: (...) *zetknięcie*

się z tym czołowym tytułem wśród kompozycji bel canto otworzyło przede mną nowe środki techniczne i ekspresyjne.

Pani Monika Korybalska-Kozarek w roli Adalgisy wykazała umiejętność analizy i interpretacji roli, elegancję i kulturę wokalną. Obdarzona szlachetnie brzmiącym mezzosopranem o pięknej barwie, zaprezentowała na wskazanym do recenzji nagraniu muzyczną wrażliwość, finezję i swobodę interpretacyjną, ale przede wszystkim techniczną biegłość pozwalającą na swobodną eksplorację górnego odcinka skali głosu. Kandydatka śpiewa na nagraniu czystym, pełnym głosem – przy czym pełnia oznacza nie tylko bogactwo alikwotów, ale też zdolność budowania dramatycznego napięcia. Główne elementy zaprezentowanej kreacji operowej, to dbałość o piękno dźwięku w całej skali głosu, czyli słynna harmonia emisji we frazach śpiewanych legato, właściwa wymowa, przekonująca interpretacja aktorska oraz dynamika zgodna z założeniami kompozytora.

Norma jako szczytowe osiągnięcie romantycznego bel canto stawia przed wykonawcami szereg wyzwań natury wokalnej, interpretacyjnej, artystycznej i kondycyjnej. Bellini stworzył dzieło wyjątkowo wymagające nawet dla legendarnych wykonawców dla których było dedykowane (Giuditta Pasta, Giulia Grisi, Domenico Donzelli) Debiut mezzosopranistki - Marilyn Horne w roli Adalgisy w Metropolitan Opera w 1970 w Normie Belliniego (Joan Sutherland w roli Normy), zapoczątkował nowy złoty wiek opery bel canto. Świadomość Doktorantki (potwierdzona wielokrotnie w części opisowej dysertacji doktorskiej) zetknięcia z najważniejszym rozdziałem dramatycznego bel canto, pozwoliła zapewne uzyskać tak spójną, interesującą, konsekwentnie zaplanowaną i przeprowadzoną na planie dramaturgicznym kreację artystyczną. Doktorantka w znakomity sposób oddała wrażliwość Belliniego na relacje panujące między tekstem a muzyką, zapisane w przebiegu libretta przez Felice Romaniego - najbardziej rozchwytywanego librecisty swoich czasów. Siedem librett operowych napisanych dla Belliniego w ciągu sześciu lat, czyni Romaniego ważnym literackim punktem odniesienia dla wykonawców oper Belliniego, czego pełne zrozumienie tego istotnego faktu również odnajdujemy w interpretacji Pani magister.

Słuchając i analizując wykonanie partii Adalgisy w wykonaniu Pani Moniki Korybalskiej-Kozarek starałam się ocenić wykonanie nie tylko od strony wokalnej i interpretacji dramaturgicznej, wspólnoty przestrzeni obrazu i gry scenicznej, ale także ładunku emocjonalnego zapisanego w muzyce, oddania nastroju, zrozumienia przekazywanych treści. Wszystkie wymienione przeze mnie aspekty artystyczne, interpretacyjne i wykonawcze zostały w pełni zrealizowane przez Doktorantkę na zaprezentowanym do recenzji nagraniu, z niewątpliwym i znaczącym wsparciem Artystów współtworzących dzieło, zarówno solistów, zespołu chóru, baletu i orkiestry pod dyktando Tomasza Tokarczyka. Muzyczna rozpiętość utworu od scen wojennych po ceremonie religijne, ukazuje jak wielką wagę Bellini przypisywał chórowi, który z dużym wyczuciem towarzyszy Doktorantce w budowaniu postaci podczas spektaklu.

Reasumując, Pani mgr Monika Korybalska-Kozarek jest spektakularną Adalgisą, jej artystyczny ton i technika są malowanie słowem, szczere i wymowne. Warto również podkreślić, że przedstawione do recenzji dzieło jest zapisem spektaklu śpiewanego w oryginalnych tonacjach, co tym bardziej podkreśla jego wartość artystyczną. Wybrana przez Doktorantkę jako dzieło artystyczne w przewodzie doktorskim partia Adalgisy, wymagająca od wykonawczynie swobodnego dysponowania nie tylko pięknem poszczególnych dźwięków, ale również precyzją zarówno tonacji, jak i rytmu poszczególnych fraz jest niewątpliwie znaczącym osiągnięciem artystycznym w karierze Artystki.

Należy również docenić opiekę artystyczną Pani Profesor Katarzyny-Oleś Blachy, której udział w przedstawieniu, kreacja roli Normy, artystyczna inspiracja, doskonałe partnerowanie podczas spektaklu niewątpliwie znacząco wpłynęły na sukces i budowę ostatecznego kształtu scenicznej kreacji Doktorantki.

Ocena części opisowej pracy doktorskiej

Opiniowana część opisowa rozprawy doktorskiej stanowi interesujące studium badawcze, traktujące na temat roli wysokiego diapazonu dla głosu mezzosopranowego w odniesieniu do partii Adalgisy, bohaterki opery V. Belliniego *Norma*. Przeprowadzona ocena dzieła artystycznego i załączonego opisu pozwala na sformułowanie wniosku, że rozprawa doktorska autorstwa mgr Moniki Korybalskiej-Kozarek pt. ***Rola i znaczenie „wysokiego diapazonu” dla głosu mezzosopranowego na podstawie partii Adalgisy w operze Norma Vincenzo Belliniego. Studium morfometryczne*** została oparta na wykorzystaniu wiedzy teoretycznej z zakresu dyscypliny Wokalistyka oraz oryginalnych wynikach przeprowadzonych badań i analiz. Wyprowadzone na podstawie studiów literaturowych oraz przeprowadzonego postępowania badawczego wnioski, potwierdzają wyjątkowe predyspozycje i umiejętności mgr Moniki Korybalskiej-Kozarek do samodzielnego prowadzenia pracy naukowo-badawczej.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie interesującego problemu naukowego, a w treści rozprawy przedstawiono propozycje zastosowania wyników własnych badań naukowych (również w sferze artystycznej), co pozwala bezsprzecznie uznać wyniki pracy za nowatorskie rozwiązanie problemu naukowego o istotnych walorach teoretycznych, metodycznych i użytkowych. Wartość rozprawy Doktorantki polega na pogłębionej analizie literatury przedmiotu z obszaru wokalistyki, właściwym doborze metod badawczych oraz na przeprowadzeniu postępowania badawczego, które pozwoliło odnieść się do założonych celów.

Praca obejmuje 388 ponumerowanych stron, które obejmują: spis treści, wstęp, cztery główne rozdziały oraz obserwacje i wnioski, a dodatkowo: bibliografię, skrócony opis pracy doktorskiej, abstrakt, a także bardzo interesujące plansze graficzne w postaci – *Morfometrycznej analizy graficznej partii Adalgisy*.

Struktura pracy jest prawidłowa, treści rozłożone są równomiernie i uporządkowane logicznie, zbliżone pod względem wkładu merytorycznego w poszczególnych rozdziałach. Układ pracy jest typowy dla prac doktorskich, podporządkowany celowi, założeniom badawczym i hipotezom. Jest też spójny co do zawartości merytorycznej z tematem pracy, dziełem artystycznym i podjętym problem badawczym. Tym samym tak zaprojektowaną strukturę pracy należy uznać za poprawną i spełniającą wymagania.

Dodatkowo, mając na uwadze przyjętą strukturę, należy stwierdzić, że zakres rozdziałów teoretycznych odpowiada zakresowi tematycznemu pracy a rozważania poparto bogatym i poprawnie zastosowanym cytowaniem 115 pozycji bibliograficznych w 554 przypisach. Dobór źródeł należy również uznać za prawidłowy.

Oceniając konstrukcję pracy, konieczne jest również odnotowanie wysokiego poziomu strony edytorskiej recenzowanej pracy doktorskiej. Autorka merytorykę pracy poparła bogatą ilustracją rysunkowo-tabelaryczną oraz przejrzystą formą rozmieszczenia treści, co zdecydowanie poprawiło percepcję pracy oraz uzasadniło logikę następstwa omawianych obszarów tematycznych. Ponadto, pisemna wypowiedź Doktorantki jest napisana starannie, w dobrym i dojrzałym naukowo stylu. Autorka wykazała się erudycją i znajomością analizowanej tematyki. W związku z powyższym stroną formalną i językową oceniam również bardzo wysoko.

Z perspektywy właściwej oceny merytorycznej, metodologicznej i metodycznej niezwykle istotny jest wstęp, w którym Autorka, po wprowadzeniu i uzasadnieniu wyboru tematu rozprawy, wskazała i uzasadniła jej cele, hipotezę i metody badawcze.

Cel badań (przytoczony na stronie 10) uzupełniony został o precyzyjnie omówioną i wskazaną metodę badawczą, opartą o autorską technikę zaproponowaną przez Doktorantkę dla potrzeb niniejszej pracy - tj. studium morfometryczne.

Główna hipoteza badawcza (uzupełniona o dwie hipotezy poboczne) została sformułowana w postaci: ***Świadomość pracy rejestrowej głosu oraz płynne i sprawne zarządzanie nią jest nieodzownym składnikiem techniki wokalne i kompetencją konieczną dla pełnego oraz efektywnego wykonania partii Adalgisy. Ponadto odczucia rezonansowe związane z wysokim diapazonem są niezbędne dla wykorzystania maksimum możliwości głosu mezzosopranowego, zarówno w aspektach technicznym, jak i ekspresyjnym.***

Do realizacji i weryfikacji założeń badawczych wykorzystano wybrane metody badawcze:

- Analiza literatury przedmiotu
- Badania porównawcze
- Analiza przypadków
- Badania własne

Wybór tych metod uważam za zasadny, metody zostały wykorzystane w sposób prawidłowy, a przeprowadzone na ich podstawie wnioskowanie można uznać za pełne i wyczerpujące. Przeprowadzone badania empiryczne zostały zrealizowane zgodnie z obowiązującym rygorem badawczym, uzyskane wyniki zinterpretowano poprawnie. Wybrana metodyka badań oraz tok postępowania badawczego są poprawne merytorycznie i pokazują dojrzałość warsztatu naukowego Autorki.

Należy zauważyć i podkreślić, że przeprowadzone postępowanie badawcze pozwoliło Doktorantce na osiągnięcie zarówno głównego celu rozprawy jak i celów szczegółowych. Pani magister przeprowadza w warstwie teoretycznej pogłębioną dyskusję, a w końcowych częściach pracy formułuje interesujące poznawczo wnioski, właściwie osadzone w literaturze przedmiotu.

Po zapoznaniu się z dziełem artystycznym i jego opisem mogę stwierdzić, że dokonany przez Doktorantkę wybór problemu naukowego jest niezwykle interesujący i spełnia oczekiwania stawiane dysertacjom doktorskim. Wybrany przez mgr Monikę Korybalską-Kozarek obszar i problem badawczy są ważne, zarówno z utylitarnego jak i naukowego punktu widzenia.

Dokonując oceny wykorzystania literatury w aspekcie jakościowym należy zwrócić uwagę na bardzo dobrą znajomość Doktorantki dorobku z zakresu omawianych zagadnień, jak również umiejętność właściwego jej przywoływania.

Reasumując ocenę zakresu rozprawy, źródeł informacji oraz metod badawczych należy podkreślić, że Doktorantka wykazała się dojrzałą postawą badawczą przeprowadzając badania literaturowe i empiryczne, których tok rozumowania, argumentacji i wyciągania wniosków należy uznać za właściwy.

Konkluzja

Dysertacja doktorska Pani magister i przeprowadzone dla jej potrzeb badania, w sposób absolutnie zadowalający spełniają oczekiwania stawianym pracom doktorskim. Wysoki poziom dzieła artystycznego, samodzielność i poprawność posługiwania się językiem naukowym, w tym jasność formułowania myśli, swobodna adaptacja pojęć i koncepcji naukowych, znakomity dobór i sposób wykorzystania dostępnej literatury, w tym literatury aktualnej obcojęzycznej, poprawność rozwiązań metodologicznych adekwatnych do charakteru pracy w tym przeprowadzenie badań przy zastosowaniu kilku metod badawczych, a także trafność i samodzielność formułowania wniosków i konkluzji dotyczących wyników badań, stanowią o wyjątkowej wartości pracy doktorskiej Pani magister.

Rozprawa doktorska Pani mgr Moniki Korybalskiej-Kozarek pt.: ***Rola i znaczenie „wysokiego diapazonu” dla głosu mezzosopranowego na podstawie partii Adalgisy w operze Norma Vincenzo Belliniego. Studium morfometryczne*** spełnia wymogi prac doktorskich określone w Ustawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach

i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r. poz. 1789, z późn. zm.). W związku z powyższym wnioskuję o jej przyjęcie do dalszego procedowania.

Zastosowanie wniosków z przeprowadzonych badań w praktyce artystycznej, pedagogicznej dla aktualnych potrzeb rozwoju kultury i nauki, nobilitują ww. pracę doktorską do wyróżnienia, dlatego składam wniosek do Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie o wyróżnienie pracy doktorskiej mgr Moniki Korybalskiej-Kozarek, gdyż w mojej opinii tematyka pracy jest aktualna i innowacyjna, a prezentowana treść cechuje się wysokimi walorami merytorycznymi i poznawczymi.

